

Data houtstook binnenshuis gemeente Utrecht

Inleiding

De NHK verzamelt op diverse manieren data omtrent de markt voor lokale verwarming (kachels en haarden) in Nederland. Ten aanzien van het stoken van openhaarden, kachels en haarden binnenshuis kunnen wij de volgende data voor de gemeente Utrecht presenteren. Deze data is voornamelijk afkomstig uit het in 2018 gehouden grootschalige onderzoek (RIGHT 2018) specifiek om de markt voor hout- en pelletgestookte openhaarden, kachels en haarden in Nederland in kaart te brengen ten aanzien van aantallen en gebruiksintensiteit (*Installed base van kachels en (open) haarden en hun gebruikersintensiteit in Nederland 2018 door RIGHT Marktonderzoek te Zwolle*). Daarnaast maakt de branche gebruik van andere data verzameld door ondermeer het CBS en verzamelt de NHK al meer dan 15 jaar verkoopdata van haar leden.

De hier gepresenteerde data gaat over hout- en pelletgestookte openhaarden, kachels en haarden die door consumenten **binnenshuis** worden gebruikt. Buitenshuis worden ook allerlei buitenstookmiddelen gebruikt zoals vuurkorven, barbecues, buitenhaardjes, vuurschalen, etc. Hierover is echter weinig bekend. In 2018 is er een onderzoek geweest van Motivaction. Door de geringe omvang van het onderzoek en fouten die gemaakt zijn in de vraagstelling kunnen hier geen conclusies aan worden verbonden. Het valt ook buiten de scope van de NHK.

Openhaarden, kachels en haarden

Er is een duidelijk onderscheid tussen een 'openhaard' enerzijds en een 'kachel of haard' anderzijds. Het is belangrijk dit onderscheid te kennen. Een openhaard is geen toestel maar niets meer of minder dan een gemetselde open stookplaats, een erfenis uit de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw. Uit onderzoek (CBS en RIGHT 2018) blijkt dat het aantal in gebruik zijnde

openhaarden sinds 2006 met ruim 60% is gedaald. In Nederland zijn er nog circa 250.000 sporadisch in gebruik. Deze worden gemiddeld 12 dagen per jaar gedurende een paar uur gebruikt veelal rondom de feestdagen. Zowel in de bijdrage aan hernieuwbare energie als aan emissies spelen ze nauwelijks een rol van betekenis meer. Nieuwe worden ook al vele jaren niet meer aangelegd omdat dit niet mogelijk is i.v.m. de huidige bouwnormen.

Wat zijn dan kachels en haarden? Hier gaat het om toestellen die sinds 2002 moeten voldoen aan Europese CE normen en vanaf 2022 ook moeten voldoen aan de strengere Europese Ecodesign normen. Deze laatste zijn vooral eisen op het gebied van rendement en emissies. Bovendien moet de installatie voldoen aan de eisen van het Nederlandse Bouwbesluit en aanvullende NEN normen. In Nederland bestaat al sinds 2012 een door de overheid geaccrediteerde (DE duurzame energie accreditatie) vakopleiding voor de installatie van deze toestellen. Conform the Europese RES verplichting om een goede installatie van producten

voor hernieuwbare energie te waarborgen (zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en ook biomassa toestellen) om zo de kwaliteit van dit soort installaties te verhogen. De installateurs die beschikken over deze accreditatie zijn te vinden op de QBIS website. QBISnl is het openbare, onafhankelijke nationale kwaliteitsregister van gekwalificeerde vakmensen en vakbedrijven in de (duurzame) bouw- en installatietechniek. Het platform is in 2013 opgericht mede op verzoek van de overheid omdat een dergelijk kwaliteitsregister in de sector nog niet bestond.

Houtkachel

Houthaard

Pelletkachel

Aantallen Gemeente Utrecht

In het RIGHT onderzoek is ook data verzameld per provincie. De penetratiegraad van openhaarden, haarden en kachels is namelijk niet in alle provincies even hoog. Zo staan er in Gelderland naar rato 2 x zoveel haarden en kachels dan in Zuid Holland. De provincie Utrecht zit in de middenmoot. Belangrijk is hierbij te weten:

- Openhaarden, haarden en kachels staan voor 85% in koopwoningen en slechts voor 15% in huurwoningen.
- In steden staan aanmerkelijk minder openhaarden, kachels en haarden dan in het buitengebied. Dat wordt veroorzaakt doordat er relatief meer huurwoningen in steden zijn en meer hoogbouw waardoor het niet mogelijk is een rookgasafvoerkanaal te voorzien en ook geen haardhout kan worden opgeslagen.
- 20% van alle openhaarden, kachels en haarden wordt niet meer actief door de bewoner gebruikt. Dat geldt met name voor de openhaarden.

Na calculatie van de cijfers komen wij op onderstaande aantallen voor de Stad Utrecht:

RIGHT 2018	Aantallen aanwezig in stad Utrecht	Aantallen in gebruik in stad Utrecht
Openhaarden	5380	3409
Inzet- en inbouwhaarden	3028	2571
Vrijstaande kachels	5137	4747
Pelletkachels	675	649
Totaal Stad Utrecht	14220	11376

Er zijn dus in de stad Utrecht op basis van Het RIGHT 2018 rapport 11.376 openhaarden, haarden en kachels in gebruik. Dat wil zeggen dat bij een totaal woningbestand van 150.000 woningen (stand 2018) 1 op de 44 woningen in Utrecht een openhaard gebruikt, 1 op de 20 een houthaard of houtkachel en 1 op 231 woningen een pelletkachel. In totaal gebruikt 1 op de 13 woningen een of meerdere keren per jaar een openhaard, houtkachel, houthaard of een pelletkachel.

Ten aanzien van de gebruiksintensiteit hebben wij alleen nationale cijfers. Hieruit blijkt dat de openhaarden gedurende 12 dagen per jaar enkele uren worden gestookt, de houtgestookte toestellen worden gemiddeld 45 dagen per jaar gebruikt. Bij de pelletkachels ligt dit hoger op circa 75 dagen per jaar. Bij de openhaarden geeft 95% van de gebruikers aan dit als bijverwarming te gebruiken, bij houtkachels en haarden ligt dit op 85%. Pelletkachels worden veel vaker gezien als de belangrijkste warmtebron, 57% geeft hier aan het toestel als bijverwarming te gebruiken.

Er werd door u ook de vraag gesteld over filters voor houttoestellen. Op verzoek van de gemeente Rotterdam heeft de NHK daar eerder dit jaar een rapport over geschreven waarbij wij de ons bekende informatie hebben geraadpleegd. Het rapportje sturen wij u toe de eindconclusie vind u alvast onderstaand.

Eindconclusie

Helaas is er geen uniforme 'quick fix' om het fijnstof probleem van haarden en kachels middels filtertechnieken op te lossen. Dat wil niet zeggen dat met name katalysatoren en elektrostatische filters in bepaalde gevallen positieve effecten kunnen hebben indien deze doelgericht in een bepaalde situatie worden toegepast. Het wachten is vooral op ingebouwde systemen die rekening houden met alle variabelen zoals het rookgasafvoerkanaal, capaciteit van het toestel, kwaliteit van de brandstof en de gebruiker zoveel mogelijk ontzorgen door slimme geautomatiseerde regeltechniek.

Gert Kooij
Rein Gelten

NHK 2020